

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio IV. De necessitate gratiæ ad opera moralia facillima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

Ad secundam Respondeo esse prorsus impossibile in tanta naturae corruptione ut non multa occurrant difficultates longo tempore, constat verò Concilia & Patres non loqui solum de obseruatione meritoria mandatorum, cum loquantur de peccati fuga, hoc est enim loqui de custodia legis secundum substantiam.

Tertia.

Ad tertiam Resp. præcepta supernaturalia de virtutibus infusus quædam esse affirmatiua, quæ seruari haud dubie nequeunt sine gratia, quædam negatiua v. gr. non negare fidem, & hæc quandiu nulla in contrarium est tentatio per puram omissionem seruari possunt, si sit tentatio nequeunt sine auxilio seruari, præcepta de suscipiendis ritè sacramentis seruari non possunt sine gratia, quia ut ritè suscipiatur sacramentum necessaria est dispositio quam habere sine gratia nemo potest.

Quomodo autem gratia requiratur actualis etiam in homine iusto gratiam habente sanctificantem ad vitanda omnia peccata constabit ex dicendis sect. 5. ubi agam de necessitate gratiæ habitualis. Deinde constabit ex sect. 6. quomodo consequentia illa vera esse possit, potest homo sine gratia seruare quamlibet legem & vitare quodlibet peccatum determinatè ac distributiuè, ergo potest seruare totam legem, & vitare collectiuè omnia peccata, de hoc enim eo loco disputabitur.

SECTIO IV.

De necessitate gratiæ ad opera moralia facillima.

Hæc est nobilissima illa controuersia quæ scholam Theologicam diuisit in partes, mihi verò ex hactenus dictis non videtur difficile statuere quibus adhaerendum sit, si primùm sensus proponatur controuersia ac dissidentes sententiæ authorum, secundò statuatur vera sententia, tertio mens conciliorum & Augustini accuratius inquiratur.

§. I.

Sensus questionis, & dissidentes sententiæ.

Certum est primò, quod inter opera honesta naturalis ordinis, quædam sunt difficilissima, ut grauem inimico condonare contumeliam, Deum in graui tentatione diligere super omnia: quædam facillima sunt, ad quæ naturali pondere homo fertur, ut salutare patrem à quo impensè amaris, non calumniari amico, post acceptum insigne beneficium gratias agere, & alia huiusmodi, quæ ita sunt facilia ut opus malum eis oppositum longè sit difficilius & molestius.

Duplex
genus gra-
tiæ.

Certum est secundò, duplex distinguendum necessariò esse genus gratiæ, prima est gratia Dei ut Creatoris, secunda est gratia Dei ut Redemptoris. Gratia creationis dicitur illa, quæ beneficium quidem est, sed tamen supposito cursu causarum naturalium primitiuis instituto, naturaliter sequitur, & debita est homini. Gratia redemptionis illa est, quæ non solum est beneficium, sed etiam fortius est, & accommodatius quàm auxilium quodlibet sequens ex naturali rerum cursu, neque debitum est homini, sed ex solis meritis Christi datur, quæ gratia sola Christiana est & de hac tota est controuersia.

Certum enim tertio est, neminem vnquam doctorem, imò nec Pelagium ipsum dixisse quod possit ab homine bonum aliquod opus elici etiam facillimum sine gratia aliqua quæ spectet ad beneficium saltem creationis; fatentur videlicet omnes requiri specialem aliquam Dei creatoris prouidentiam ut contin-

Tom. I.

gat homini congrua cogitatio, & grauis tentatio non turbet, ut vehemens passio non infestet: est enim necesse ut in illis omnibus Deus saltem tanquam author naturæ speciali prouidentia sua inuigilet ad malum arcendum.

Tota igitur difficultas est de opere naturali quod est facillimum, utrum illud quando tentatio grauis nulla vrget fieri possit non solum sine peccato, sed etiam honestè moraliter, cum solis auxilijs gratiæ creationis, sine gratia Saluatoris Christi. An verò natura per peccatum ita sit prostrata & deprauata ut sine gratia per Christum nullum opus moraliter honestum etiam minimam & facillimum possit fieri, sed ei semper vel aliqua circumstantia desit ad honestatem requisita, vel certè adiunctum ei semper sit aliquod peccatum, v. g. fiat ex fine malo, quod video tripliciter explicari.

Status dis-
cussionis

Primò enim constans Lutheri, Caluini, & nuperi Ianfenij sententia est hominem in statu naturæ lapsæ nihil omnino posse nisi peccare, si non adiuuetur supernaturali aliqua gratia per fidem, sic enim latissime pronunciat Ipenius lib. 3. & 4. de statu naturæ lapsæ, quod *Arbitrium post lapsum primi hominis antequam Dei gratia visiteretur, hoc est antequam Christi suscipiatur fidem per quam incipit gratia, sub terrenis cupiditatibus tam arcte vinctum possideatur, ut libertas illa voluntatis velut ferreis adstricta vinculis, nullo modo possit surgere ut bonum velit & faciat sed ut tantummodo capiti motu versetur in malo, ut habetur l. 3. c. 2. fusèque rejicietur sect. 5.*

Mens Cal-
uini.

Secundò alij cum Gregorio Ariminensi & Catharino negant liberum arbitrium solis naturæ viribus posse aliud quàm peccare, nisi gratia entitatiuè quidem naturali, sed indebita tamen & per Christum collata proueniatur: hoc enim esse vulnus infirmitatis illatum homini ex peccato, ut nihil prorsus sine gratia possit facere.

Mens Ca-
tharini.

Tertio contendit Vasques disputat. 189. & 190. hominem ex solis naturæ viribus habere quidem potentiam sufficientem moraliter ad eliciendum opus aliquod facillimum & honestum, sed potentiam tamen efficacem neminem habere, neque de facto vnquam elicere sine gratia Christi opera moraliter honesta etiam facillima, gratiam autem illam esse duratam cogitationem congruam sine qua certum est neminem vnquam honestè operari, quamuis ad operandum honestè illa non sit necessaria. Hanc enim esse soli gratiæ Christi reseruatam vel potius gratiam esse solius Christi, nam tametsi ex solo cursu rerum naturali debeantur homini cogitationes & auxilia cum quibus operari naturaliter rectè possit: Illa tamen post naturam lapsam esse solum sufficientia, cogitationem tamen congruam & efficacem nemini dari ex gratia sola creationis, ex eo quod homo per peccatum meruerit carere omni auxilio congruo, quod ex solius Christi meritis conferri potest: & hanc ostendit esse doctrinam Augustini aliorumque Patrum qui contra Pelagium perpetuò nihil nos facere posse sine gratia Christi nisi peccatum asserunt.

Mens Vas-
ques.

§. II.

Verior sententia statuitur.

Oppositum tamen omnino censent omnes notæ alicuius Theologi, quos immeritò trahit Vasques ad suam sententiam, negant enim hominem semper in omnibus peccare si Christi gratia ei desit, illum enim posse aliquando in rebus saltem facillimis, & leuissimis honestè operari non tantum sine gratia supernaturali, & fide, sed sine gratia & cogitatione

Ooo 2 vlla

vlla per Christum data, per solam gratiam creationis: sic enim è veteribus Theologis censent Alensis, Bonauentura, Major, Richardus, Gabriel, Gerson: è recentioribus Medina, Zumel, Victoria, Vega, Mascarenas, Anglez, Molina, Valentia, Lessius, Azor, Tannerus, & alij plures adducti à Suare, *lib. 1. c. 8. ad 23. & lib. 2. de prædestin. à cap. 11.* vbi ostendit hanc omnino esse sententiam S. Thomæ.

Ratio prima dubitandi.

Ratio dubitandi triplex potissimum esse potest. Primò ex necessitate orationis & gratiarum actionis, quod sine dubio efficax esse videtur argumentum, si enim proprijs viribus sine gratia vlla ex meritis Christi data possumus aliqua facere opera laudabilia & moraliter honesta, nihil opus est in omnibus planè actibus Saluatorem inuocare Christum, auxilium per merita eius implorando, neque possumus post quævis opera bona gratias Christo agere, quia nihil ipse contulit vt ea fierent: Sed necessariam nobis in omnibus esse orationem ad Christum, & gratiarum actionem nemo Christianus negare potest. *Oportet semper orare* (inquit Christus) & *nunquam desinere*, & Apostolus primæ Thessalonic. 3. *sine intermissione orate, in omnibus gratias agite*: Cælestinus Papa in epistola prima decretali, *In omnibus igitur actibus, cogitationibus, motibus, adiutor, & promotor Deus orandus*, quo etiam argumento sæpè vitur Augustinus, ergo nullum opus honestum sine gratia Christi vnquam perficitur, si verò aliquid efficitur sine Christi gratia, ergo aliquid est pro quo neque orare debeo, neque gratias Christo agere, qua vnica propositione videntur præcludi omnes responsiones propositi argumenti.

Secunda.

Secundò, ille qui per peccatum constitutus est in vltimo termino damnationis, id est qui meritis est damnationem omnimodam, meruit priuationem cogitationis cuiuslibet congruæ ad bene operandum moraliter, homo enim damnatus nunquam habebit, neque habere debet cogitationem congruam per quam honestè vnquam operetur, sed homo per peccatum constitutus est in vltimo termino damnationis, statim enim ac peccauit meretur damnari, neque vlla ipsi fieret iniuria si statim damnaretur, idèò nihil ei debetur nisi quod ei damnato deberetur: Numquid autem ei iam damnato deberetur congrua cogitatio? ergo illa non debetur homini post peccatum. Confirmatur quia cogitatio congrua si non est specialis gratia omnibus debetur.

Tertia.

Tertiò, necessitatem hanc gratiæ ad omnia opera honesta videntur clarissimè asserere Concilia contra Pelagium coacta, & Augustinus adeò perspicuè illam in omnibus libris asserit vt nihil de ipsius mente possit dubitari.

Affertio prima.

Dicendum tamen primò est, posse hominem aliquando etiam efficaciter opera elicere bona moraliter, minutissima tantum & facillima & paucissima sine auxilio gratiæ Christi, vincere tentationes leuissimas, & abstinere à nonnullis peccatis, vbi nulla in contrarium vrget tentatio grauis.

Probatur ex scripturis.

Primò enim sic colligitur ex scripturis Roman. 2. *Gentes que legem non habent, naturaliter qua legis sunt faciunt*, quæ Apostoli verba licet aliquando Augustinus disputans cum Pelagio censuerit intelligi debere de gentibus ad fidem conuersis & cum Dei gratia operantibus ex naturæ lege, alia tamen expositio de cuiuslibet Gentilibus ex solo naturæ lumine operantibus & efficientibus aliquid laudabile, plana omnino est, & iuxta mentem Apostoli sanè vera vt ex toto contextu patet. Contendit videlicet eoloco Paulus Iudæorum coërcere arrogantiam qui gloriabantur in lege scripta, Gentes autem contemnebant quæ legem huiusmodi non habebant; ostendit autem

quàm stultè ipsi faciant, èd quod Deus acceptor personarum non sit, sed iudicaturus aliquando sit Iudæos & Gentes secundum opera, èd quod sicut Iudæi scriptam in tabulis habebant legem per quam dirigebantur, sic Gentes legem habebant naturalem inditam naturaliter, per quam illuminabantur ad rectè operandum, non videtur ergo Apostolus loqui de Gentibus ad fidem conuersis vt etiam probabile aliquando esse iudicat Augustinus in Psalm. 118. & illa sine dubio est expositio Græcorum omnium Patrum vt ostendit Suarez capite octauo, quam approbatur Pius V. & Gregorius XIII. vt constabit statim.

Secundò fauent omnino sententiæ quam proposui, damnantque contrariam Pontifices illi duo in bullis contra Michaëlem Baium cuius propositio hæc erat, *Liberum arbitrium sine adiutorio gratiæ non nisi ad peccandum valere*, quod sine dubio verum est si voluntas hominis sine gratia nullum vnquam opus elicit honestum moraliter, & si non datur opus vllum indifferens, sed faterur Vasques sententiam esse Augustini quod nullus est actus indifferens, ergo si censet Augustinus, quod sine gratia voluntas nullum potest elicere actum laudabilem, necesse est vt dicat quod illa non valet nisi ad peccandum, quæ propositio est Michaëlis Baij à Pontificibus damnata, sicque socius condemnationis Baij erit Augustinus.

Tertiò, vt Concilia omittam & Augustinum quorum sententiam statim clarissimè demonstrabo, aliorum Patrum præsertim Græcorum apertissima sententia est, vt latè ostendunt Suares, Valentia, Belarminus, v. gr. Basiliius *homilia 9. de opere sex dierum*, docet quosdam apud nos esse virtutes secundum naturam, ad quas familiaritas ipsi animæ, non ex doctrina hominum, sed secundum naturam inest. Chrysostomus *homilia 66. ad populum* *Non potest* (inquit) *malus esse omnino malus, sed euenit vt aliquid habeat boni*. Infinitus sum, si omnes prosequor.

Quartò rationes esse videntur firmissimæ. Prima sit, quia ille actus potest elici à potentia naturali sine gratia superaddita qui est illi proportionatus, facillimus, & secundum inclinationem illius naturalis: nihil enim sanè aliud requiri potest vt potentia eliciat actum aliquem: sed opus naturale moraliter bonum est proportionatum potentiæ naturali, cum sit naturalis ordinis: est facillimum, ver. gratia comedere quia indiges, ambulare sanitatis causa, redamare hominem amicissimum, patrem amantissimum salutare: & homoad illa inclinationem habet maximè naturalem vt patet: Quis enim indulgentissimam non amat matrem? Quis filium vnicum, iacentem & semimortuum non aliquo subleuat auxilio? Quis à periculo ereptus liberatori gratias non agit? Ergo huiusmodi opera fieri possunt ab homine sine auxilio gratiæ Christi: Confirmat illud optimè Suares, quia potest voluntas sine auxilio gratiæ aliquod elicere quod peccatum sit, ergo potest efficere opus bonum: si enim ex malo sine, aut etiam ex fine indifferenti possum ambulare, quare non potero ambulare similiter ex fine bono, verbi gratia, vt amicis ægotantem salutem, nam ad bonum etiam honestum naturalem omnes habent inclinationem, & ad illud feruntur si non obstat difficultas ex appetitu rerum sensibilium.

Altera ratio est, quia homo etiam in statu naturæ lapsæ, habet omnia principia quibus efficaciter actus aliquos eliciat moraliter bonos, ergo potest aliquando illos elicere, probante cedens, nam illa principia sunt cognitio naturalis in intellectu, & in voluntate virtus sufficiens, vt rursus naturaliter homo habet, nā cognitio

Ex sententiis Pontificum.

Ex Græcis Patribus.

Ex rationibus firmissimis.

Secunda ratio.

tio veritatis haberi potest sine gratia ut probatum est: posita verò cognitione veritatis voluntas potest amplecti bonum quod ab intellectu proponitur quando nulla in contrarium est difficultas.

Instantia
Vasquis. Neque dicas primò, cum Vasque posse quidem hominem habere cognitionem sufficientem ad bona opera ex solo cursu causarum secundarum, sed non posse habere cognitionem efficacem seu cogitationem congruam, quia illa nemini unquam datur nisi ex Christi meritis, cogitatio enim sufficiens datur à Deo ut auctore naturae, qui non tenetur ut sic dare cogitationem congruam.

Responde-
tur instan-
tiz. Sed contra, primò, enim falsum est quod ex rerum cursu primitus instituto nemini unquam contingere potest congrua cogitatio, quomodo enim ei qui esuriet, & praesentes habebit cibos nunquam veniet in mentem recordari quod comedere licet potest ad vitandum mortis periculum: quomodo Patri non occurrerit congrua cogitatio dandi filio cibum ad mortem eius impediendam, quia ratio id exigit: Deinde falsò supponit Vasques gratiam illam de qua contra Pelagium erat controuersia esse tantum cogitationem congruam, sic enim tota lis eò fuisset reuocata, utrum homo bene operaretur sine gratia, sine qua nemo rectè operatur: cogitatio enim congrua illa dicitur sine qua nullus operatur.

Instantia
secunda
et respon-
detur. Neque dicas secundò tantam esse vim rebellis concupiscentiae, ut posita cogitatione qualibet intellectus, adhuc voluntas ad bonum faciendum imbellis omnino & infirma sit. Verum tanta illa & tam perpetua concupiscentiae deprauatio nullo argumento potest probari: & aliquando id ad quod tendit concupiscentia non est contrarium rationi sed licet omnino desiderari potest, ergo saltem tunc concupiscentia non efficit ut voluntas non feratur ad bonum cognitum.

Solutio
primae du-
bitationis. Ad primam Resp. nullum bonum opus fieri ab homine posse sine speciali auxilio Dei vel pertinente ad ordinem creationis, vel ad ordinem redemptionis; idèò verum est quod in omnibus orare oportet, & gratias agere, primum quidem Deo ut Creatori cuius gratia in omnes copiosa effunditur, deinde Christi quoque gratiam meritò imploramus propter tentationes quae occurrere vbiq; possunt, & quas vincere non possumus sine gratia ipsius redemptionis cuius fons est Saluator Christus. Ad argumentum ergo respondeo falsam esse illam maiorem si absque gratia ex meritis Christi data, possumus aliquid facere honestum, nihil opus est Salvatore inuocare Christum, &c. Primò enim gratiam hanc postulamus ut opera huiusmodi Christianè operemur ac meritorie, quod non potest effici sine adiutore Christo. Secundò, petimus auxilium Christi, ut semper bene operemur tum in minimis tum in maximis. Tertiò, petimus ut ne occurrant tentationes quae sine Christo non possunt à nobis superari.

Secunda. Ad secundam quae videtur esse præcipuum fundamentum sententiae Vasq. Resp. primò, illa eadè ratione probari posse quod homo ne sufficientem quidem habeat potentiam ad opera facillima, sine gratia Christi, quod tamen non admittit Vasques homo enim post peccatum (inquit) nihil debet habere nisi quod haberet si esset actu damnatus, sed si esset actu damnatus non haberet potentiam etiam sufficientem ad bonum, quia per peccatum illa etiam est priuatus & non tantum potentia efficaci, ergo nimis probat argumentum Vasquis ut patet. Secundò, igitur distinguenda est maior illa propositio, ille qui meruit damnari, meruit priuationem cuiuslibet cogitationis congruae, quando erit actu damnatus, concedo, quando erit adhuc viator, nego, quia quandiu in via sumus necesse est

iuxta cursum causarum naturalium ut bene interdum operemur. Verum enim est quod per peccatum merui damnari, atque adeò merui carere omni auxilio congruo quando ero damnatus, sed non merui talem priuationem quandiu non sum in ultimo termino actualis damnationis, quia cum differatur damnatio, differtur etiam consequenter status ille in quo debeo carere omni auxilio congruae cogitationis. Ad confirmat. Resp. cogitationem hanc congruam esse gratiam pertinentem ad beneficium creationis atque ita nego illam esse communem omnibus.

Ad tertiam ut respondeam videndum est accuratius.

Tertia.

§. III.

Quenam fuerit mens Conciliorum, & Augustini circa opera moralia.

PRæcipuum, ut dixi, aduersæ sententiae firmamentum petitur ex Conciliis & Augustino qui radiis solis clariùs scripsisse videtur doctrinam hanc de necessitate gratiae Christi circa opera moraliter bona.

Primò enim constantissimè semper docent Concilia & Augustinus, liberum arbitrium sine Dei adiutorio non valere nisi ad peccandum, quod expressè habetur in Concilio secundò Arausicano *Can. 22.* ut supra retuli, *Nemo habet (inquit) de suo nisi mendacium & peccatum, si quid autem habet homo veritatis atque iustitiae, &c.* Quod ex Augustino desumptum est lib. de perfectione iustitiae cap. 12. tract. 5. in Ioannem, *Ut sis bonus inuoca bonum, non enim in te placet Deo nisi quod habes ex Deo:* lib. 3. ad Bonifacium cap. 8. *Liberum arbitrium captiuatum non nisi ad peccandum valet, ad iustitiam verò nisi diuinitus liberatum adiutusque non valet.* In Psalmum 141. *Rectus eris quando quod malè feceris tibi, quod bene feceris Deo imputaueris.* Item. 13. de verbis Apostoli cap. 10. *Nisi ille regat cadis, nisi ille erigat taces:* &c. 11. *agis quidem illo non adiuuante sed malè.* Alia plura congerit Suares lib. 1. cap. 19. & ad nauseam Iprensis lib. 3. cap. 22. & 23.

Obiectio
prima ex
Concilio
& Augu-
stino.

Secundò, apertissimis etiam verbis dicunt, nullum omnino bonum esse sine gratia, verbi gratia, in Concilio Palæstino fateri cogitur Pelagius gratiam Dei ad singulos actus dari, quod postea frequentissimè repetit Augustinus, non est autem verum, si sunt actus aliqui sine gratia, nam hæc duæ propositiones opponuntur contradictoriè, ad singulos actus datur gratia: ad aliquem actum non datur. Idem habetur plusquam viciis in Secundo Concilio Arausicano, verbi gratia, *Canone 9.* *Quoties bene agimus Deus in nobis ut bene operemur operatur,* & *Canone 2.* *Multa in homine bona sunt quae non facit homo, nulla verò bona facit homo, quae non praestet Deus ut faciat homo.* Quæ omnia ex Augustino desumpta sunt, verbi gratia, epist. 106. *non ego, sed gratia Dei mecum,* quia nihil boni ageret si eum Dei gratia non iuaret.

Secunda
obiectio
ex Conci-
liis, & Au-
gustino.

Tertiò, confirmat id Augustinus omni genere probationum quæ omnes essent inutiles si voluntas potest bonum aliquod facere sine gratia. Prima probatio est ex variis Scripturis: *Sine me nihil potestis facere: quid habes quod non accepisti?* quo testimonio fateretur Augustinus lib. 2. retractat. cap. 1. conuictum se esse ad asserendam veram gratiam Christi. Altera probatio est ex dominatu concupiscentiae & captiuitate liberi arbitrij post peccatum, Item. 12. de verbis Apostoli, *Ante gratiam Dei frustra lex minatur quando iniquitas dominatur.* Tertia, quia nullus actus esse potest bonus in quo non amatur Deus sed creatura.

Tertia ex
August.

Dico secundò, nunquam Concilia negasse vel Augustinum quod homo possit aliqua elicere opera facillima moraliter bona sine gratia Christi, sed tantum quod possit facere opus aliquod ad pietatem salutemve

OOO 3 pertinens,

pertinens, vel etiam totam seruare legem, & vitare omnia peccata. Ita docent & demonstrant auctores nuper citati præsertim Suarez lib. 1. cap. 20.

Probat
prin d ex
locis Diui
Augustini.

Primo enim ait sapientissimè S. Doctor bona quædam posse fieri sine auxilio speciali gratiæ, v. g. lib. de perfectione iustitiæ Cælestio, vt gratiam Dei negaret opponenti Apostolum dicentem quod vult faciat, non peccat si nubar, respondet optimè Augustinus, *Quasi pro magno habendum sit vellenubere, vbi de adiutorio diuina gratiæ operosius disputatur*, & lib. 3. hypognosticon asserit clarissimè quod opera hæc, velle in agro laborare, velle vxorem ducere non sunt opera quæ gratiam Dei exigant, *Fatendum est* (inquit) *liberum arbitrium inesse omnibus: quod nihil sine Deo specialiter per gratiam suam mouente possint in his quæ ad Deum pertinent, possint autem aliquid in vite presentis operibus non solum malis, sed etiam in illis bonis quæ de bono naturæ oriuntur.*

Ex Concil.
& D. Aug.
probat
secundò.

Secundò, illud vnum contendunt Concilia contra Pelagium coacta, & illum impugnans etiam Augustinus, quod nemo sine gratia vllum pietatis opus potest elicere, vel disponere se ad gratiam proximè vel remotè, nunquam autem negat opera illa minutiora quæ nihil habent commune cum pietate, sic enim manifestè se ipsum explicat S. Doctor lib. de gratia Christi cap. 26. *Gratiam Dei sic confiteatur* (inquit) *qui vult veraciter confiteri, vt nihil omnino boni sine illa quod ad pietatem pertinet veramque iustitiam, fieri posse non dubitet, quod inculcat etiam alibi sapientissimè neque se ipsum aliter explicat Concilium Arausicanum Can. 7. Si quis per naturæ vigorem aliquod bonum quod ad salutem pertinet æternæ vitæ cogitare, vt expedit, aut eligere, anathema sit.*

Ex iisdem
fontibus
probat
tertiò.

Tertiò, Augustinus & Concilia sapientissimè negant Pelagio posse liberum arbitrium sine gratia seruare totam legem, vincere omnes tentationes, & peccata omnia vitare, sic enim declaratur in epistola 90. S. Augustini quæ est Concilij Carthaginensis ad Innocentium & 92. quæ est Concilij Mileuitani ad eundem Pontificem, 94. quæ est ad Hilarium, & habetur lib. de spiritu & litera, cap. 27. vbi loquitur de operibus impiorum illorum nec Deum veraciter pieque colentium quorum quædam facta vel legimus vel audiuius quæ secundum iustitiæ regulam non solum vituperare non possumus, verum etiam meritò rectèque laudamus, additque statim *quanquam si discutatur quo fine fiant, vix inueniuntur, quæ iustitia debitam laudem defensionemque mereantur.* Frustra enim adderet illud (vix) si non contingeret vnquam vt illa essent verè bona ex quibus omnibus.

Probat
quarta ra-
tione.

Argumentum optimum duci potest, in illis enim omnibus locis in contrarium allegatis nihil intendunt aliud Augustinus, & Concilia, nisi Pelagij errorem impugnare, sed hanc sententiam de operibus facillimis moraliter bonis nihil habere de Pelagij errore definitum est à Pio V. & Gregorio XIII. contra Michaëlem Baium, ergo nihil illa omnia faciunt contra nos: vel enim loquuntur de operibus ad pietatem & salutem spectantibus vel de obseruatione totius legis, & victoria grauium tentationum: vel certè negant sapientissimè non sine prouidentia & speciali gratia Dei vt authoris naturæ posse aliquid facere quod moraliter bonum sit: cuius gratiæ meminit sanè Augustinus epist. 95. & Prosper contra collatorem cap. 19. nam illa verè gratia est, cum sit beneficium speciale Dei, cuius est causas ita ordinare vt ex earum serie talis oriatur cogitatio qua excitetur voluntas ad honestam actionem, quod magna in contrarium tentatione non turbetur, quod facilem habeat naturam, &c.

Solutio
primæ ob-
iectionis.

Ad primam Resp. propositiones illas Conciliorum & Augustini neminem habere posse de suo nisi men-

dacium & peccatum, non posse esse veras in eo sentia quem tenent aduersarij, nam eas sic intellectas omnino damnant Pius V. & Gregorius XIII. vt sæpè dixi, vel enim damnarentur Concilia illa & Augustinus ab illis Pontificibus, vel intelligi aliter debent. Primo, ergo significant quod homo in iis quæ ad pietatem & salutem pertinent, non habet nisi iudicium & peccatum, vnde addit Concilium, *Si quis autem habet veritatem & iustitiam, &c.* Secundo, significant quod homo solus ex se habeat, quod deficiat & peccet, malitia enim ex Deo non est, bonum autè semper à Deo sit vel vt ab auctore naturæ ac creatore, si opus fuerit purè morale, vel vt ab auctore gratiæ, si opus fuerit supernaturale. Vel tertio, significant validum omnino esse arbitrium ad mala opera cum magnas ad eas vires habeat, non valere villo modo ad opera bona etiam moralia cum nullas ad ea vires habeat, sed facillima duntaxat & paucissima facere possit: sicut ager qui non potest moueri nisi digitum non dicitur validus.

Ad secundam & tertiam nihil opus est noua responsione, nam in iis vel sermo est de operibus pietatis & de difficilibus, vel dicitur gratia creationis aut redemptionis ad singulos actus dari, sine quibus nihil fieri potest, cætera facilia sunt; & ex dictis soluta manent.

Solutio
cundæ &
tertiæ.

SECTIO V.

De necessitate gratiæ habitualis ad bene operandum & ad vitandum peccatum.

Hactenus exposui necessitatem gratiæ actualis ad bene operandum & seruandam legem quæ tota erat Catholicorum controuersia cum Pelagio, nunc de necessitate gratiæ sanctificantis duplex potest esse quæstio. Prima, vtrum illa sit tantopere necessaria vt sine illa & sine fide nullum fieri possit opus moraliter bonum. Secunda vtrum sine illa etiam seruari nequeat tota lex naturalis & diu vitari peccatum.

S. I.

Vtrum homo infidelis aut etiam peccator possit aliquando bene operari, an vero in omnibus semper peccet.

Celeberrimam effecit hoc tempore quæstionem Chanc, nuperi dogmatistæ sententia qui post Lutheri & Caluini errorem sæpius damnatum in Tridentino, & proscriptum à duobus Pontificibus Michaëlem Baium asseuerantissimè tamen affirmare non dubitauit lib. 3. & 4. de statu naturæ lapsæ: omnia & singula infidelium & peccatorum quorumlibet opera peccata esse, eorum omnes virtutes vera esse vitia: eamque veram & Catholicam Ecclesiæ totius, omnium Conciliorum, omnium Patrum, & in primis Augustini doctrinam esse adeo ratam & fixam, vt ex eo principio tota eius victoria pendeat de Pelagio & Inliano, cæcòque scholasticos omnes præsertim recentiores qui clarissimam illam lucem hactenus non viderint. Cui etiam errori fauere videntur, Catherinus, Gregorius, & Linconiensis.

Ratio verò dubitandi tota in vnum ferè reuoluitur Augustinum qui & pluribus Scripturæ autoritatibus, & variis Patrum testimoniis, & non paucis rationibus demonstrat opera infidelium omnia peccata esse: & eius omnia principia falsa sunt, si hoc fixum non est, nulla in infidelibus esse bona opera, nullas veras virtutes.

Dico primò, posse hominem infidelem aliqua facere opera, quæ non sint peccata, sed sint moraliter honesta, & veri actus virtutum: Imò & posse quemlibet

Ratio du-
bitandi
ex men-
te Augu-
stini.

Afferro
bis partem